

УДК 343.985:(355.44+623.565)

Д. І. Нестеров
здобувач Донецького юридичного інституту МВС України

ТАКТИКО-КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЗА ФАКТАМИ ОБСТРІЛІВ (ВИБУХІВ) У РАЙОНІ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

Після початку кримінального провадження здійснюють низку процесуальних, зокрема слідчих (розшукових), дій, за допомогою яких збирають і перевіряють докази. Перелік цих дій чітко визначено в кримінальному процесуальному законі. Проте не є обов'язковим, щоб у процесі розслідування за кожним кримінальним провадженням усі вони виконувалися. Залежно від конкретних обставин, тобто від сформованої слідчої ситуації, особа, яка провадить розслідування, самостійно вирішує, які саме дії, коли і в якій послідовності слід проводити.

З метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин учинення терористичних актів спільним наказом керівництва Управління Служби безпеки України (СБУ) в Луганській та Донецькій областях, головних управлінь Національної поліції (НП) України у Луганській та Донецькій областях, Військової служби правопорядку (ВСП) у Збройних силах України (ЗСУ) Оперативно-тактичного угруповання «Луганськ» і «Донецьк» створюють слідчо-оперативні групи (СОГ), зокрема резервні. До складу СОГ мають входити: слідчий слідчого відділу Управління СБУ в області, не менше ніж два співробітники оперативного підрозділу Управління СБУ в області, не менше ніж два оперативні співробітники ГУ НП в області, групи вибухотехніків та/або саперів, військовослужбовців відділу ВСП оперативно-тактичного угруповання «Луганськ» чи «Донецьк». Старшим СОГ є слідчий слідчого відділу Управління СБУ в області.

Керівники слідчих підрозділів Головного управління НП в області, на території обслуговування яких учинено терористичний акт, забезпечують залучення до СОГ інспекторів-криміналістів, а за необхідності, відповідно до Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби МВС України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події (наказ МВС України від 3 листопада 2015 р. № 1339), співробітників Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України [1].

За необхідності, якщо збільшилася кількість терористичних актів (посилилася інтенсивність обстрілів тощо), за спільним рішенням керівників Управління СБУ в області, Головного управління НП в області, ВСП у ЗСУ Оперативно-тактично-

го угруповання «Луганськ» і «Донецьк» за погодженням з прокурором області, можуть створювати додаткові СОГ, постійне місце дислокації яких визначено на підставі оперативної обстановки, про що зазначено у відповідному наказі.

Діяльність СОГ може бути організована на місцях постійної дислокації (за зонами) зі щомісячним затвердженням складу СОГ. Встановлення такого складу СОГ здійснюють за спільним рішенням керівників Управління СБУ в області, Головного управління НП в області та ВСП у ЗСУ Оперативно-тактичного угруповання «Луганськ» і «Донецьк» на строк не більше ніж один місяць з подальшою ротацією складу СОГ.

Скасування рішення щодо переведення СОГ на постійне місце дислокації однієї із зон здійснюють за спільним рішенням Управління СБУ в області, Головного управління НП в області та ВСП у ЗСУ Оперативно-тактичного угруповання «Луганськ» і «Донецьк».

Діяльність СОГ забезпечують:

1) транспортом і паливом для виїзду на огляд місця події, перевезення речових доказів (вибухонебезпечних речовин), за необхідності броньованим – Управління СБУ в області;

2) службовим приміщенням і місцем для відпочинку – Головне управління НП в області;

3) вогнепальною зброєю, боеприпасами та спеціальними засобами – Управління СБУ в області, Головне управління НП в області, ВСП у ЗСУ Оперативно-тактичного угруповання «Луганськ» і «Донецьк», у підпорядкуванні яких перебувають члени СОГ відповідно до належних норм з урахуванням оперативної обстановки;

4) засобами розмінування – Управління СБУ в області та Головне управління НП в області.

Керівник Управління СБУ в області, Головного управління НП в області спільно зі старшим представником ВСП забезпечують безпеку СОГ під час проведення невідкладних та інших слідчих (розшукових) дій.

У разі неможливості прибуття СОГ на місце події внаслідок постійних обстрілів, замінування місцевості тощо, керівник Управління СБУ в області, відповідно до п. 10 ч. 8 Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних силах України» від 28 грудня 2015 р. [2], забезпечує взаємодію з відповідним підрозділом ВСП для організації фіксації вчиненого кримінального

правопорушення зазначеної категорії (огляд, фотографування, відібрання пояснень тощо), про що інформує прокурора області. Матеріали про результати фіксації кримінального правопорушення та мотивований рапорт зі стислим викладом обставин кримінального правопорушення керівник підрозділу ВСП у триденний термін передає начальнику слідчого підрозділу СБУ в області для прийняття рішення відповідно до КПК України [3, с. 246–247].

Огляд місця вчинення терористичного акту як процес безпосереднього сприйняття суб'єктом розслідування обстановки події, яка має ознаки злочину, – унікальна комплексна слідча (розшукова) дія. Її особливість полягає в такому:

- це єдина слідча (розшукова) дія, яку можна проводити до початку кримінального провадження;

- саме «оперативна» слідча (розшукова) дія, оскільки її проводять негайно після одержання повідомлення про надзвичайну подію чи безпосередньо терористичний акт;

- найінформативніша слідча (розшукова) дія, тому що в процесі її проведення вже на початку розслідування можна одержати максимум можливої інформації про подію злочину, його причини та винних осіб;

- найчастіше найнебезпечніша зі всіх слідчих (розшукових) дій, оскільки під час огляду може відбутися вибух, радіаційне чи хімічне зараження місцевості, обвал, загоплення та інші явища;

- «найделікатніша» слідча (розшукова) дія, тому що слідчим, оперативним працівникам, спеціалістам-криміналістам, вибухотехнікам та іншим її учасникам доводиться працювати в умовах, коли на місце події прибувають керівники різних відомств високого рангу, які не є фахівцями з огляду місця події, проте вважають своїм обов'язком давати вказівки (найчастіше досить суперечливі) і поспішають доповісти вищому керівництву, не дбаючи про збереження слідів;

- найскладніша слідча (розшукова) дія за своєю організацією, яка вимагає чіткої взаємодії різних підрозділів СБУ та НП України між собою і з іншими органами й відомствами;

- найчастіше неповторна (неповторна) слідча (розшукова) дія, оскільки повторний огляд – це огляд місця події не в початковому вигляді, а власних слідів, помилок й істотних змін в обстановці події, що відбулася, допущених під час першого огляду;

- вимагає знань із різних галузей науки й техніки, зумовлює необхідність вивчення в процесі огляду технологічної документації, наставлянь, інструкцій, правил зберігання та перевезення різних матеріалів, насамперед розрядних (вибухових речовин) і спеціальних (ядерна, хімічна та бактеріологічна зброя) вантажів [4; 5; 6; 7; 8].

Основні завдання огляду місця терористичного акту полягають у тому, щоб: ретельно з'ясувати обстановку події та зафіксувати її; виявити й вилучити сліди та предмети, які можуть стосуватися цієї події і стати згодом речовими доказами в кримінальному провадженні; виявити вихідні дані для проведення інших слідчих (розшукових) дій і НСРД; встановити джерела можливого одержання інших доказів, які вказують на наявність або відсутність у цій події ознак злочину, виявити осіб, які могли бути очевидцями події або бачили злочинця; зібрати вихідну інформацію для формулювання слідчих (оперативно-розшукових) версій про фактичну картину події та її учасників й одержати дані для розшуку терористів, потерпілих, заручників, знарядь злочину для проведення подальших слідчих (розшукових) дій (СРД).

Після прибуття на місце терористичного акту члени СОГ повинні виконати таке: 1) зорієнтуватися в обстановці (за допомогою заявників, пожежних); 2) запобігти настанню інших шкідливих наслідків (смерть потерпілих, поширення вогню, вибуху, обвалу); 3) перевірити й за необхідності посилити охорону місця події; 4) видалити всіх сторонніх з місця події; 5) опитати очевидців події про деталі та зафіксувати їхні показання (бажано на диктофон); 6) запросити представника адміністрації або командування (фахівців) для участі в огляді й консультацій щодо характеру об'єкта, його приміщень тощо; 7) за наявності вибухових пристроїв або трупів проінструктувати фахівця-вибухотехніка й експерта-криміналіста (поставити їм завдання) і розгорнути техніко-криміналістичні заходи; 8) якщо понятих запрошено на місце події, то провести інструктаж із приводу їхніх прав і характеру дій під час огляду; 9) з'ясувати, чи не відбулося змін в обстановці з моменту виявлення події та до прибуття СОГ; 10) у разі виникнення радіаційної чи хімічної небезпеки роздати всім учасникам огляду засоби індивідуального захисту та спеціальні таблетки; 11) керівникові СОГ здійснити зв'язок з керівництвом свого територіального органу поліції та доповісти про ситуацію, яка склалася на місці події.

Така загальна схема дій СОГ після прибуття на місце терористичного акту, однак вона може змінюватися залежно від конкретної ситуації. Перелічені вище заходи створюють реальні передумови для ефективного проведення огляду місця надзвичайної події.

Після прибуття на місце вибуху вживають, насамперед, заходів для пошуку та звільнення потерпілих із завалів і надання їм допомоги. Важливу й незамінну роль у цьому відіграють рятувальники. Потерпілих опитують і направляють до лікувальних установ. Під час евакуації поранених необхідно фіксувати їхні настановні дані та медичні установи, куди їх направляють. Медичний

персонал попереджають про необхідність збереження всіх осколків та інших фрагментів вибухових пристроїв, витягнутих із тіл потерпілих.

Першочерговою дією під час огляду місця події є вживання заходів безпеки та запобігання іншим шкідливим наслідкам.

Видаляючи сторонніх осіб із місця вибуху, слід з'ясувати, чи не є вони очевидцями вибуху, якщо були – зафіксувати їх установчі дані. Під час опитування очевидців з'ясовують: чи передувала вибуху поява диму або полум'я; які була сила вибуху, колір і запах диму, характер звуку в момент вибуху, один був вибух чи більше, яка їх послідовність за часом та силою, які зміни, ким і з якою метою були внесені в обстановку на місці події; кого підозрюють у здійсненні вибуху, які його прикмети й інші характерні риси, у якому напрямі зникла ця особа; у зв'язку із чим очевидно опинився на місці вибуху, де перебував і чим займався в момент вибуху.

Детальний огляд місця вибуху має певні особливості залежно від того, де вчинено терористичний акт – у приміщенні чи на місцевості. Якщо вибух учинено в приміщенні, то огляд доцільно проводити двома групами: одна працює в приміщенні, інша – поза ним.

Під час огляду приміщення, у якому відбувся вибух, ретельному дослідженню підлягають ушкоджені вибухом предмети: меблі, двері, вікна, стіни. У них може бути виявлено осколки вибухових пристроїв, вибухові речовини, які не прореагували. Перш ніж приступити до вилучення осколків із перешкод, необхідно описати, з якого матеріалу складається перешкода. Відомості про неї, а також про глибину проникнення осколка мають важливе значення для визначення ваги застосованої вибухової речовини.

Якщо вибух відбувся на відкритому місці (залізничне полотно, аеродром, ділянка вулиці, ринок, сквер), то оглядають не тільки центр вибуху, а й територію зі спорудженнями, які розміщені на ній, транспортними засобами та предметами, на яких є сліди впливу вибуху, а також безпосередньо прилегла місцевість.

Якщо на місці вибуху здійснюють рятувальні або відбудовні роботи, то насамперед слід оглянути ділянки, де будуть проводити роботи з ліквідації наслідків вибуху. В інших випадках огляд місця події рекомендують починати із центру вибуху, який визначають за місцем знаходження вирви або найбільш інтенсивним руйнуванням, кіптявою, розривами, розламами та деформацією навколишнього оточення.

У центрі вибуху, залежно від конструкції вибухового пристрою, маси вибухової речовини, інтенсивності вибуху залишаються пробоїни, вм'ятини, подряпини, дрібні металеві, пластмасові, скляні уламки, обривки поліетилену, паперу,

картону, залишки засобів ініціювання й упакування вибухової речовини. Крім того, на такому пакуванні можуть залишитися мікрочастки вибухової речовини та інших речовин, а також сліди рук осіб, які брали участь у виготовленні вибухового пристрою та вчиненні вибуху; заводський пакувальний матеріал містить інформацію про місце виготовлення вибухової речовини та галузі її застосування.

У разі виявлення на місці вибуху вирви здійснюють її фотографування, описують форму, вид ґрунту та характер розпушування, а також проводять вимірювання глибини вирви, діаметр висоти й ширини гребня, глибини розпушування дна лійки.

Під час огляду спеціаліст з вибухової справи може провести експрес-аналіз продуктів вибуху для визначення наявності або відсутності вибухової речовини на окремих об'єктах-носіях, а також її виду та інших характеристик. Одержані відомості мають важливе криміналістичне значення.

Трохи віддалено від центру вибуху (середня зона) залишаються металеві деталі й уламки більшого розміру (металеві осколки корпусу вибухової речовини, шпильки, болти, гайки, картеч тощо), виявляється фугасна дія вибуху, виражена здебільшого в руйнуванні скла у вікнах. У разі виявлення уламків вибухової речовини в яких-небудь перешкодах необхідно описати вид матеріалу перешкоди, зміни, які сталися в ній унаслідок потрапляння осколків, глибину їх проникнення, а потім обережно витягти осколки.

На місці події, крім вогнепальних пробієн, можуть залишатися стріляні кулі, гільзи, зброя та пристосування до неї (глушители, оптичні приціли) [9, с. 991].

Важливо дотримуватися порядку огляду та фіксації зброї: сфотографувати її в тому вигляді, у якому її виявлено, за правилами вузлової та великомасштабної зйомки; відобразити в протоколі видимі зовнішні дані про зброю (модель, калібр, номер, кольори) і доступні без того, щоб брати її в руки; розрядити зброю з дотриманням зазначених правил поведінки; покласти зброю на іншу сторону, помістивши поруч з нею вилучений магазин і витягнутий з патронника патрон; зробити ще один детальний знімок зброї з магазином і патроном.

Стріляні гільзи можуть бути як видимі, так і знаходитися в найнесподіваніших місцях. Найчастіше гільзи автоматичної та напіваавтоматичної зброї знаходяться поблизу місця стрільби й залежно від моделі зброї викидаються праворуч, ліворуч, уперед, назад під певним кутом і на певну відстань. Для їх пошуку застосовують металошукачі, міношукачі або службовий собака, спеціально натренований на пошук вибухової речовини та продуктів її згоряння.

За наявності на місці події вогнепальних ушкоджень (кульових пробієн) їх також ретельно

оглядають. Під час цього фіксують: вигляд і властивості перешкоди; розташування ушкодження в перешкоді; взаємне розташування декількох ушкоджень; характер країв ушкодження; форма та розміри перешкоди; характеристика додаткових слідів (ознак) пострілу [10, с. 50–52].

Варто враховувати зміни в обстановці місця події, які можуть бути пов'язані з діями як терористів, так і співробітників антитерористичних підрозділів під час проведення операції із затримання (ліквідації) злочинців і звільнення заручників, членів аварійно-рятувальних, медичних бригад та сторонніх громадян під час ліквідації наслідків терористичного акту.

Незалежно від способу вчинення терористичного акту, типовими речовими джерелами криміналістично значущої інформації, які підлягають виявленню, дослідженню та вилученню під час огляду місця події, є особисті документи злочинців; рукописні записи, топографічні карти, креслення й розрахунки; рації, за допомогою яких терористи підтримували зв'язок між собою або висували свої вимоги.

На завершальній стадії огляду місця події перебіг і результати огляду оформляють відповідно до вимог КПК України, зокрема: проводять упакування предметів, які вилучають, слідів та їх копій; складають начисто протокол огляду місця події та додатки до нього: плани, схеми, копії слідів; оформляють фототаблиці та відеозапис; проводять діагностування матеріальних об'єктів; здійснюють ситуаційний аналіз усієї обстановки місця події в динаміці [11, с. 93; 12, с. 78].

Поряд із протоколом і паралельно з ним спеціаліст-криміналіст і вибухотехнік складають науково-технічне орієнтування, яке надає можливість значно швидше виявити, зафіксувати, вилучити інші сліди та предмети, які засвідчують характер учиненого вибуху та вказують на можливих винуватців [13, с. 73].

Під час розслідування терористичного акту в невідкладному порядку проводять допит потерпілих і виявлених очевидців, осіб, які першими прибули на місце події. Якщо відомий підозрюваний, допитують його родичів, колег, перевіряють інші близькі зв'язки [14, с. 263].

Допит свідка – це слідча (розшукова) дія, що полягає в одержанні від допитуваного показань щодо обставин, які підлягають встановленню в кримінальному провадженні. Слідча практика переконливо засвідчує, що вмільий, невідкладно проведений допит свідка дає цінну інформацію для швидкого виявлення й викриття винних. Коло свідків у кримінальних провадженнях злочинів терористичного характеру широке. Адже обстріл (вибух) завжди привертає увагу людей, і на місці події перебуває значна кількість сторонніх осіб та представників органів влади. Зазвичай досить цінні свідчення в процесі допиту як методу зби-

рання доказів дають особи, які безпосередньо спостерігали за подією терористичного акту, що передували теракту і до яких наслідків це призвело.

Можна виокремити декілька груп свідків у цій категорії кримінальних проваджень:

- 1) особи, проти яких було спрямовано вибух;
- 2) особи, які випадково опинилися на місці події;
- 3) особи, які проживають або працюють у районі місця події;
- 4) особи, які за родом служби або з інших обставин могли перебувати поблизу місця події до або в момент чи після вибуху;
- 5) члени аварійно-рятувальних команд, сапери, вибухотехніки, пожежники, співробітники поліції, військовослужбовці, бійці воєнізованої охорони, медичні працівники та інші особи, які залучалися для охорони місця події, надання допомоги потерпілим і ліквідації наслідків вибуху;
- 6) водії підірваних наземних автотransпортних засобів, машиністи поїздів метро та залізниць, члени екіпажу повітряних суден, а також пасажирів перерахованих транспортних засобів;
- 7) родичі й знайомі потерпілих, які володіють інформацією про останніх, що може мати значення для кримінального провадження;
- 8) інші особи, обізнані про обставини, що можуть мати значення для кримінального провадження (представники ЗМІ).

Допит свідків у цій категорії кримінальних проваджень необхідно проводити старанно, поважаючи людську гідність допитуваних, виявляючи такт і чуйність. До таких учасників кримінального процесу необхідно виявляти посилену увагу та повагу до їхніх почуттів і переживань. Слідчий зобов'язаний допитати свідків обстрілу для встановлення обставин події: часу, місця та можливого напрямку обстрілу, кількості вибухів, спричинених ними руйнувань тощо.

Під час допиту необхідно встановити такі відомості: а) прізвище, ім'я, по батькові свідка; б) дата народження; в) адреса місця реєстрації та фактичного місця проживання; г) чи притягався до кримінальної відповідальності, якщо так, то за які кримінальні правопорушення.

Під час допиту свідка-очевидця рекомендується з'ясувати:

- місце та час вибуху, його наслідки та власну версію причин вибуху;
- чи є свідок очевидцем теракту, чи дізнався про нього від кого-небудь;
- якщо є очевидцем, то за яких обставин і з ким опинився на місці події або біля нього;
- у яких умовах спостерігав за подією (стан здоров'я, самопочуття, погода, освітленість, шумові перешкоди тощо);
- якщо дізнався про теракт, то коли, від кого, у присутності кого, де і за яких обставин, у зв'язку з чим;

- його точне місцеперебування в момент вибуху й умови, за яких він сприймав те, що відбувалося, чи досить чітко він бачив і чув те, що відбувалося (відстань до місця вибуху);
- з якого часу спостерігав за подіями;
- події, що передували вибуху;
- чи помітив він що-небудь незвичне (підозрілих осіб, предмети, транспортні засоби тощо);
- точний час вибуху та як його було встановлено (дивився на годинник, вийшов на вулицю з початком обідньої перерви о 13 год тощо);
- що саме бачив, чув свідок – гуркіт і полум'я вибуху, будівлю, що руйнується, людей, які падали, тощо;
- характер звуків вибуху (глухий удар, луна, свистіння осколків);
- колір, інтенсивність, розмір і місцезнаходження спалаху;
- наявність диму, його колір, інтенсивність, форму хмари, запах;
- наслідки вибуху (утворення ями, пробоїни, загоряння, переміщення предметів, пошкодження будівель, поранення або смерть людей), ступінь і розміри цих наслідків;
- наявність інших осіб на місці злочину (знайомих або незнайомих осіб бачив на місці події, за якими ознаками впізнав знайомих, за якими ознаками може впізнати незнайомих);
- коли й звідки ці особи з'явилися, що робили на місці події, коли й куди пішли);
- реагування на вибух свідка й інших осіб;
- чи бачив особу (осіб), яка, на його думку, учинила злочин, чи знає цю особу та за якими ознаками впізнав, якщо не знає – то чи може впізнати й за якими ознаками;
- володіння допитуваним знаннями у вибуховій справі, джерело цих знань (професійний досвід чи інше);
- зміни, внесені в обстановку місця події після вибуху й до початку огляду (які, ким і з якою метою внесені) тощо.

За наявності на місці події представників ЗМІ необхідно встановити їх особу, які канали телебачення, газети, електронні інформаційні ресурси представляють; якщо досудове розслідування розпочато – допитати як свідків. В установленому порядку затребувати від них копії фото-, відеоматеріалів для долучення їх до матеріалів розслідування.

Література

1. Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події : наказ МВС України від 3 листоп. 2015 р. № 1339. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15>
2. Про Військову службу правопорядку у Збройних силах України : Закон України від 7 берез. 2002 р.

№ 3099-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3099-14>.

3. Цюприк І. В. Особливості реєстрації в Єдиному реєстрі досудових розслідувань інформації про обстріли населених пунктів і позицій Збройних сил України, розташованих на лінії розмежування в районі проведення антитерористичної операції. *Формування правових позицій щодо розслідування міжнародних злочинів* : матеріали міжвідом. круглого столу (Київ, 28 жовт. 2016 р.) / ред. кол. : В.В. Черней, В.П. Тихий, О.В. Задорожній та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 246–248.

4. Погорецький М.А., Сергєєва Д.Б., Татаров О.Ю., Цуцкірідзе М.С. Розслідування терористичних актів : навч. посіб. / за ред. М. А. Погорецького. Київ : Дакор, 2014. 160 с.

5. Початковий етап розслідування терористичних актів, вчинених з використанням саморобного вибухового пристрою : монографія / М.А. Погорецький, В.В. Вовк, М.О. Ленко та ін.; за ред. М.А. Погорецького. Київ : Нац. акад. СБ України, 2015. 287 с.

6. Фурман Я.В., Приходько Ю.П., Нечеснюк М.В., Харечко Н.В. Дії учасників слідчо-оперативної групи на місці події, пов'язаної з вибухом : метод. рек. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2018. 44 с.

7. Комісарук Р.В. Особливості тактики огляду місця події при розслідуванні терористичних актів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 15. Т. 2. С. 135–138. (Серія «Юриспруденція»);

8. Розслідування за фактами обстрілів (вибухів) у районі проведення операції Об'єднаних сил : метод. рек. / Стрільців О. М., Чернявський С. С., Дударець Р. М. та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2018. 88 с.

9. Цюприк І.В. Особливості тактики огляду (обшуку) під час розслідування терористичного акту, вчиненого шляхом вибуху. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності* : тези Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 3 берез. 2017 р.). Хмельницький : НАДПСУ, 2017. С. 990–992.

10. Кобилянський О.Л. Фотозйомка слідів вогнепальної зброї : особливості сьогодення. *Судово-балістичні дослідження та суміжні галузі знань* : тези наук. доп. та повідомл. Міжнар. наук.-практ. семінару. Київ : ННІПСК КНУВС, 2009. С. 50–52.

11. Криміналістика: підручник / Пяковський В.В., Черноус Ю.М., Іщенко А. В. та ін. Київ : ЦУЛ, 2016. 543 с.

12. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Чаплинський К.О., Лускатов О.В., Пиріг І.В. та ін. 2-ге вид., переробл. і доповн. Дніпро : ДДУВС; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

13. Пащенко В.И., Гудков В.В. Использование специальных знаний при расследовании преступлений, совершенных с применением взрывных устройств : учеб.-практ. пособие. Киев : ГНИЭКЦ МВД Украины, 2001. 113 с.

14. Лущієнко В. Особливості допиту свідка на стадії судового розгляду в кримінальному процесі. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 263–267.

Анотація

Нестеров Д. І. Тактико-криміналістичне забезпечення проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях за фактами обстрілів (вибухів) у районі проведення операції Об'єднаних сил. – Стаття.

У статті окреслено особливості створення й виїзду на місце події слідчо-оперативної групи за такими

фактами. Акцентовано увагу на специфіці організації проведення огляду місця події за результатами вчинення терористичного акту, зокрема в районі проведення операції Об'єднаних сил. Надано перелік осіб, які підлягають допиту як свідки в разі вчинення терористичного акту, з'ясовано особливості проведення допиту таких осіб із визначенням переліку питань, які необхідно ставити зазначеній категорії осіб. У процесі встановлення причетності особи до вчинення терористичного акту, під час підготовки до допиту такої особи необхідно вивчити матеріали, пов'язані з оглядом місця події, плани, схеми, фотографії, відеоматеріали, протоколи огляду речових доказів, допитів очевидців, висновки експертів тощо.

Ключові слова: обстріли, вибухи, операція Об'єднаних сил, розслідування, кримінальне провадження, слідчі (розшукові) дії, слідчо-оперативна група, огляд місця події, допит.

Аннотація

Нестеров Д. И. Тактико-криминалистическое обеспечение проведения следственных (розыскных) действий по уголовным производствам по фактам обстрелов (взрывов) в районе проведения операции Объединенных сил. – Статья.

В статье обозначены особенности создания и выезда на место происшествия следственно-оперативной группы по таким фактам. Акцентируется внимание на специфике организации проведения осмотра места происшествия по результатам совершения терористического акта, в частности в районе проведения операции Объединенных сил. Дан перечень лиц, подлежащих допросу в качестве свидетелей в случае совершения терористического акта, выяснены особенности допроса таких лиц с определением перечня вопросов, которые необходимо ставить указанной категории лиц. В процессе установления причастности лица к совершению терористического акта, во время подготовки к допросу такого лица необходимо изучить материалы, связанные с осмотром места происшествия, планы, схемы, фотографии, видеоматериалы, протоколы осмотра вещественных доказательств, допросов очевидцев, заключения экспертов и тому подобное.

Ключевые слова: обстрелы, взрывы, операция Объединенных сил, расследование, уголовное производство, следователи (розыскные) действия, следственно-оперативная группа, осмотр места происшествия, допрос.

Summary

Nesterov D. I. Tactical and forensic support of investigative (search) actions in criminal proceedings on the facts of shelling (explosions) in the area of the Joint Forces operation. – Article.

The war zone in eastern Ukraine today remains one of the main sources of illicit trafficking in firearms, ammunition, and explosives. In addition, the presence of an uncontrolled section of the state border with the Russian Federation creates favorable conditions for the functioning of drug supply channels, smuggling, human trafficking, and so on. At the same time, a reliable control system on the demarcation line has not yet been created. The war in eastern Ukraine, as well as other social factors led to a large-scale process of internal migration, and so on. Also, dozens of attacks on the positions of Ukrainian troops and settlements by the aggressor and their supporters are registered daily on the line of contact.

Thus, a number of crimes are systematically committed under the criminal legislation of Ukraine and international legal instruments, in particular against public safety, life and health of persons, property, etc. An important component of countering aggression by the Russian Federation is the detection and investigation of crimes committed by Russian and pro-Russian armed groups, as well as the further prosecution of direct perpetrators of criminal acts, the provision of relevant evidence to the UN International Court of Justice (The Hague, Kingdom of the Netherlands), condemnation of the organizers and accomplices of such crimes among the leadership of the aggressor country, respectively, compensation (reparation) for damages.

The article outlines the peculiarities of the creation and departure to the scene of the investigative task force on the following facts. Emphasis is placed on the specifics of the organization of the inspection of the scene based on the results of the terrorist act, in particular in the area of the Joint Forces operation. The list of persons subject to interrogation as witnesses in case of a terrorist act is provided, the peculiarities of interrogation of such persons are clarified with the definition of the list of questions to be asked to the specified category of persons. In the process of establishing a person's involvement in a terrorist act, in preparation for the interrogation of such a person, it is necessary to study materials related to the scene inspection, plans, diagrams, photographs, videos, evidence examination reports, eyewitness interrogations, expert opinions, etc.

Key words: shelling, explosions, Joint Forces operation, investigation, criminal proceedings, investigative (search) actions, investigative task force, scene inspection, interrogation.